

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Výuková lekce zaměřená na vztah ke čtení

Vývojový tým 1. stupeň ZŠ

Kamil neumí lítat. Pohádka o špačkovi knihomolovi

2. – 3. ročník ZŠ

Cíl čtenářské gramotnosti

Rozvíjet vztah ke čtení prožitkem, zvědomovat ho pojmenováním a řešením otázek k propojení vlastní zkušenosti se sdělením předčítaného a promyšleného textu O Kamilu – špačku knihomolovi.

Oborový cíl

- Žák se seznámí s pozoruhodnými knihami od ostatních spolužáků a sdílí s nimi své čtenářské zkušenosti a zážitky.
- Žák sdílí s ostatními své zkušenosti se čtením a s knihami.
- Žák v diskusi s ostatními argumentuje a své argumenty dokládá příklady nebo vyvození z přečteného textu.
- Žák s vlastní knihou v ruce pojmenuje svými slovy svůj vztah ke knize.

Metody a strategie

Předčítání části textu, řízené naslouchání s předvídaním, modelování, volné psaní, sdílení, pětilístek

Časový odhad

Výuka v bloku (2 hod) nebo 2 po sobě jdoucí hodiny

Zdroje, materiál, pomůcky

- Knížka Kamil neumí lítat, se kterou pracuje učitelka.
- Všechny děti si do výuky přinesou nějakou knížku, kterou již četly.
- Dokument „Jakou jsi dnes přinesl knihu?“ nakopírovaný pro všechny žáky.
- Pracovní list pro práci s textem ve druhé části lekce.

Struktura lekce

První část v bloku (nebo 1. hodina)

Evokace

Děti si do výuky přinesly různé knihy. Sedí na koberci a učitelka hovoří: „Dnes jste si přinesli do školy různé knihy. Zahrajeme si pátrací hru: Jakou jsem si dnes přinesl knihu? Hledejte ve třídě spolužáky, ptejte se jich, jakou mají knihu – o čem je, prohlédněte si ji vzájemně a запиšte do jednotlivých políček tabulky název knihy, autora a jméno kamaráda, který knihu přinesl. Pokuste se zapsat alespoň 4 knížky do správných políček. Pokuste se rozhodnout, jestli je to kniha zábavná, jestli spíše přináší poučení nebo je to kniha básniček, příběh o dětech anebo o zvířatech. (Učitelka ukazuje tabulku a jednotlivá políčka v ní.) Na vzájemné sdílení a zapisování máte 20 min.

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Modelování, učitelka: „Tak například já jsem si donesla knížku Ilony Borské Mirka s Jirkou sami doma, kterou mi nejdříve četla maminka a když jsem už uměla číst, četla jsem ji ještě několikrát. Je to příběh o dětech – Mirce a Jirkovi, kteří zůstali na týden sami doma. Maminka odjela pomáhat babičce, protože si poranila koleno a tatínek musel zůstat na montáži. Protože je to příběh o dětech, zapsala bych svou knížku do 1. políčka takto: Mirka s Jirkou sami doma, autor: Ilona Borská – přinesla p.uč.

Vzájemné prohlížení knížek a sdílení, zapisování do tabulky. Děti ve třídě si vybírají kamarády, vzájemně si prohlížejí knížky a povídají si o nich. Knihy spolužáků zapisují do tabulky. Někteří zapíší 3 – 4 knihy, někteří i více.

Na koberci – děti sedí v kruhu, knížky jsou rozloženy uprostřed. Učitelka: „Prohlédli jste si některé knížky spolužáků, dozvěděli se, o čem jsou knížky, prohlédli si ilustrace, zjistili třeba i to, kdo spolužákům knížku četl. Vyberte si z tabulky 1 knížku, která vás zaujala a povězte nám, která je to kniha, kdo ji přinesl a čím vás zaujala? Děti postupně představují knihy svých spolužáků, knížka mezi dětmi koluje. O knížce, kterou někdo vybere, může sám majitel povědět, proč si myslí, že by si ji děti měly přečíst.

Práce s knihou str. 2 – na obrázku je špaček Kamil. Učitelka ukáže dětem ilustraci přímo v knize.

Brainstorming, učitelka se ptá:

Co vás napadá; kdo je obrázek? Děti sdělují nápady se svým vysvětlením ve dvojici; pak společně ve třídě, učitelka zapisuje na flip – je to kos, protože má žlutý zobák; je to nějaký pták; je to smutná vrána...

Zkuste odhadnout, o čem budeme dnes číst, když jsme si dosud povídali v hodině o tom, proč rádi čteme knihy. Jak to může souviset s obrázkem, co je na něm, co se kosovi (smutné vráně) asi v knize přihodí, jak může souviset obrázek kosa (vrány) se čtením atd.

Vlastní práce s knihou

Text: Kamil je špaček. Narodil se pod okapem, ve staré stodole se třemi bratry, čtyřmi sestřičkami a šedesáti sedmi tisíci čtyřmi sty třiceti dvěma bratrance a sestřenicemi. Byla to VELKÁ rodina. /ilustrace/ Od prvního dne byl Kamil jiný. Zvláštní. Hned jak špačiči vypadli z hnízda, začali objevovat svět. Kája si oblíbil žížaly. Adélka zase trávu. Pepíka bavilo bláto. Franta našel vodu. /ilustrace/

Učitelka listuje knihou a čte z knihy a dětem ukazuje ilustrace. Zastaví se na straně 4, kde jsou čtyři špačci v různých situacích. Další ilustraci na str. 5 zakryje.

Předvídání: Učitelka „Co myslíte děti, že objevil Kamil? Co asi bavilo Kamila?“ Děti odpovídají a učitelka žádá o dovysvětlení. Proč si to myslíš, co tě k tomu ještě napadá? ...

Text: A Kamil...ehm...A Kamil...ehm, Kamil objevil KNIHU. Zatímco Kamilovi bratrance se honili za brouky, mouchami a mravenci, Kamil se naučil číst. Nejdřív písmena, pak slova a nakonec i celé věty. V noci, když bratrance snili o tom, jak zobají brouky a přebírají voňavé odpadky, Kamilovi se zdálo o dobrodružných výpravách a hrdinských činech. Dokonce snil o tom, že on sám je slavný spisovatel a píše legendy a poezii. /ilustrace/ Prvního června se všichni malí špačkové seřadili k první hodině létání pod vedením učitele Peroutky. Kamil mezi nimi nebyl. „Kde je ten ulejšák?“ zlobil se učitel Peroutka. Ulejšák byl v knihovně. /ilustrace/

Učitelka: Kdo z vás navštěvuje pravidelně knihovnu, proč tam chodíte, které knihy si vybíráte? Někteří z vás si půjčujete knížky z naší třídní knihovničky – která kniha Vás zaujala, proč? Kdo ti knihu četl, proč rád čteš, kdy si rád čteš, které příběhy se Ti líbí, jaké to je – číst si před spaním, jaký máš pocit, když si čtete s rodiči před spaním, bojíte se někdy při čtení příběhu –

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

jaké to je, kdy jste se zasmáli při čtení příběhu, kdy vám bylo smutno... Které knihy vás baví..., které Vás vtáhnou do děje, že můžete prožívat to, co hrdina příběhu...

Reflexe

Učitelka: „Vraťme se k našim tabulkám, ve kterých jsme si poznamenali knihy, které si přinesli kamarádi dnes do školy. Posadte se do lavic, zvýrazněte ve své tabulce políčko – knížku, kterou byste sami rádi přečetli nebo doplňte o knížku, o které jste slyšeli při povídání na koberci a knížka vás zaujala“. Děti mají chvíli na rozmyšlenou a zapsání. Učitelka: „Jakou knížku sis vybral a proč?“ Někteří žáci vysvětlují svou volbu. Všechny tabulky s volbou knížky se pověsí na magnetickou tabuli.

Druhá část bloku (nebo 2. hodina)

Další čtení z knihy Kamil neumí létat.

Úvodem učitelka říká: „Jak to bylo s Kamilem a jeho špaččí rodinou dál? Kamila jsme opustili ve chvíli, kdy se ostatní špačci chystali na hodinu létání a Kamil na tuto hodinu nepřišel. Co se s ním stalo? Co Vás napadá?“ Děti předvídají pokračování příběhu o Kamilovi. Učitelka dál čte dětem příběh.

Text: A tak když ostatní špačci nacvičovali střemhlavý let, LOPINGY, VÝKRUTY a LÉTÁNÍ ve formách, Kamil měl zobák plný pohroužený v knihách. V duchu byl v oblacích a nechal se unášet fantazií. Bojoval s piráty, v jeskyni žil s pralidmi... Četl o sopkách a jak vzniká duha... Prohlížel si velryby dinosaurů... Zvláště dinosaurů se Kamilovi líbili. Chtěl vědět, proč planety obíhají kolem Slunce, proč fouká vítr a jak je možné, že se z housenky stane motýl. Knihy ho přenesly na místa, kam by nikdo nemohl doletět. A srdíčko mu tlouklo vzrušením. Bratřenci mu začali říkat Kamil – knihy svačil, zoban křupan a knihomol.

Z toho by vám rozhodně veselo nebylo. Kamil si rovnal rozčepýřená peříčka a tiše se trápil. „Kdyby jen věděli, jak výsměch bolí.“ Potom smutně odhopkal do knihovny...jedině tam se cítil šťastný. A tak celé léto strávil v knihovně, četl si a snažil se zapamatovat si všechno, co se do jeho špaččí hlavičky vešlo.../ilustrace/

Otázky k četbě:

Jaká knížka by vás dokázala (nebo už vás dokázala) zaujmout tak, že jste se cítili jakoby uvnitř příběhu? Jaké knížky čtete rádi vy, co vás v knížkách nejvíce zajímá, co vás nejvíce baví?... Máte zkušenosti s nějakou jinou knihou, kde se ukazuje na podobné vztahy (někdo se někomu vysmívá, ponižuje ho atd.), jak to v nich dopadlo?

Můžeme najít v knihách i nějaká ponaučení, rady?

Modelování tématu ve vztahu k vlastní zkušenosti.

Učitelka: „Dozvěděli jste se vy sami někdy z knížky něco, co se vám v životě nějak hodilo? Učitelka modeluje: „Já jsem si například v knížce E. T. Seatonova dozvěděla, jak poznám světové strany podle mraveniště. Jednou jsem na houbách lese zabloudila a podle mraveniště jsem zjistila, kudy mám jít na jih.“

- Děti zapíší na papír formátu A5 svou zkušenost; pak své zkušenosti sdílejí ve dvojici. Dobrovolníci mohou přečíst před třídou nahlas. Kdo chce nalepí svůj lístek na flip.

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Vlastní čtení příběhu: Jak to s Kamilem dopadlo?

Předvídání zahajuje učitelka: „Dozvěděli jsme se, že špačci se učili létat, ale Kamil trávil svůj čas v knihovně. Jak to s ním asi dopadlo, když přišel podzim a špačci se chystali odletět?“ Děti sdělují své nápady na pokračování příběhu.

Tiché čtení a samostatné přemýšlení / pracovní list, viz příloha

Děti dále čtou sami tiše další část příběhu, který učitelka rozdá nakopírovaný. Pracovní list je zalepený, žáci vidí jen text ke čtení. Další část si odlepí až pro samostatnou práci s tabulkou.

Text: ...až se jednoho dne první list zbarvil dočervena a snesl se na zem. Podzimní fujavice se prohnala starou stodolou a shodila hnízda postavená přes léto. Byl čas vydat se na jih. Občas některý bratránek utrousil: „Kamile, měl by ses naučit létat. Za pár dní vyrážíme, a tys to ani nezkusil!“ „Ach ano, migrace, četl jsem o tom,“ zachmužil se Kamil. „Kamile, že ty neumíš létat?“ zeptala se ho sestřička. A Kamil přiznal, že neumí.

A potom přišel ten den. Špačkové se seřadili a vyletěli vysoko. Zakroužili Kamilovi nad hlavou a chystali se odletět. Díval se za nimi a bylo mu smutno. Slza jako hrách se mu skutálela z oka. Zůstal sám. Kamil ťapkal zpátky do stodoly a skrz slzy neviděl. Proto si nevšiml, že bratři a sestřičky se pro něj vrátili. Omotali Kamila stuhami a provázky, které našli a posbírali po smetišti. Když byl Kamil pod křídýlky bezpečně uvázaný, chytil konce stuh do zobáku, vznesli se... a Kamil s nimi! Byl dojatý a šťastný, i když se trochu styděl. A tak letěli a letěli mnoho dní.

Kamil si konečně mohl prohlédnout řeky, lesy a města, o kterých četl celé léto. Nadšeně vykřikoval a bratrům, sestrám, bratrancům a sestřenicím co chvíli něco ukazoval. Ale špačci neměli ani pomýšlení, aby obdivovali krajinu. Vytrvale mávali křídly a letěli stále dál na jih.

Jednoho dne však od rána foukal zvlášť silný vítr. Oholil stromy, které se ohýbaly až k zemi. Udržet se ve vzduchu bylo pro špačky každým okamžikem těžší. Vzduch měl zvláštní vůni a Kamil poznal, co znamená...NEBEZPEČÍ!

Samostatně plní úkol: žáci doplňují tabulku písemně

- Jaké nebezpečí rozpoznal Kamil? – Co udělal v této situaci asi Kamil? Jak asi pomohl svým kamarádům? Jak věděl, jak se má zachovat? Děti odpovídají písemně na otázky.
 - Setkal ses v jiné knize s nebezpečnou situací, kterou musel hrdina řešit? Ve které knize? Co hrdina udělal? Co si o tom myslíš
- 5) Společné povídání o tom, co děti vyplnily v tabulce – jaké předvídají pokračování příběhu o Kamilovi a jakou mají zkušenost z jiné četby týkající se nebezpečí, které hrdina prožil, na pětí s tím spojené, vlastní pocity a názory na takové knihy a příběhy. Cítily se vtaženy do příběhu, pociťovaly obavy?
- 6) Učitelka /nebo žák / dočte dětem příběh – text je z druhé strany pracovního listu, žáci mají oporu o text.

Kamilovi se vybavilo, co četl o klimatu, a zavolal na svou špaččí rodinu: „Blíží se HURIKÁN! Slyšíte, hurikán!“ Bratři a sestry, bratrance a sestřenice se ptali: „Co je to hurikán?“ Kamil vysvětloval, jak svým zobáčkem svedl nejrychleji. „Musíme uhnout z cesty ničivé tropické bouři, co se obrovskou rychlostí žene k pobřeží a nezeslábne, dokud nenarazí na široký pruh pevniny! Pospěšme! Zachráníme se v jeskyni!“

Nikdo neměl tušení, před čím je Kamil tak rozčíleně varuje. Ale uznali, že to zní přesvědčivě. Na přemýšlení nebyl čas. Hejno provedlo výkřut vpravo a ladným obloukem zamířilo do jeskyně. Udělali přesně, co jim Kamil poradil. Stihli to tak tak. Přihnal se větrná smršť a za ohlušujícího burácení ničila vše, co jí stálo v cestě. Copak to Kamil neřikal? Špačci se k sobě přitiskli a pozorovali tu spoušť v němém úžasu.

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Bouře se konečně přehnala. Ráno bylo zase dobře. Objevilo se sluníčko a špačci se vyhrnuli ven. Jediné peříčko se jim nepocuchalo. A to všechno díky Kamilovi. Všichni měli takovou radost, že na Kamilovu počest uspořádali velkolepou rodinnou oslavu. Podávaly se nadívané žížaly a křupavé hmyzí kuličky. Když se tak najedli, že už ani nemohli, zatancovali si a zazpívali píseň o tom, jak bylo hejno zachráněno. S Kamilem si připili pramenitou vodou, kterou mu přinesli v čepičce žaludu. Kamil byl tak šťastný a měl takovou radost, že začal hopsat a skákat a tančit a mával křídly...

A ještě mával křídly. A ještě mával křídly.

A všichni ho povzbuzovali a volali: „Kamile, vždyť ty lítáš!“ A Kamil se vznášel a poletoval a zpíval: „Já lítám! Podívejte se, já lítám!“ A rázem byl nejšťastnějším špačkem na celém světě. A celé hejno se vzneslo s ním a letěli na jih. Všichni měli dobrou náladu a po cestě vtípkovali... A ze všech nejvíce zářil KAMIL.

Reflexe: Pětílístek na téma „Knížka“

Např.

knížka
barevná naučná
čte se poradí listuje se
Čtení mě moc baví
kamarád

Děti napíší pětílístky a vysvětlují své výroky. Pětílístky se vyvěsí ve třídě.

Rizika a doporučení

Lekce je postavena na řízeném naslouchání s předvídáním – možná by se hodilo u druháků a třetáků některou část textu nakopírovat k samostatnému čtení nebo část knížky naskenovat a promítnout na interaktivní tabuli...

Rizikem může být to, že si všechny děti nedonesou knihu pro úvodní aktivitu s tabulkou – je možné nechat děti přinést knihy o den dříve.

Vymyslet alternativu pro děti, které knihu znají.

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Materiály k výukové lekci

Pozoruhodný text k výukové lekci

Jennifer Berneová: Kamil neumí létat

BERNE, Jennifer. *Kamil neumí létat*: pohádka o špačkovi knihomolovi. 1. vyd. Ilustrace Keith Bendis. V Praze: Albatros, 2011, [30] s. ISBN 978-80-00-02852-1.

Text

Kamil je špaček. Narodil se pod okapem, ve staré stodole se třemi bratry, čtyřmi sestřičkami a šedesáti sedmi tisíci čtyřmi sty třiceti dvěma bratranci a sestřenicemi. Byla to VELKÁ rodina. Od prvního dne byl Kamil jiný. Zvláštní. Hned jak špačící vypadli z hnízda, začali objevovat svět. Kája si oblíbil žížaly. Adélka zase trávu. Pepíka bavilo bláto. Franta našel vodu.

A Kamil...ehm...A Kamil...ehm, Kamil objevil KNIHU.

Zatímco Kamilovi bratranci se honili za brouky, mouchami a mravenci, Kamil se naučil číst. Nejdřív písmena, pak slova a nakonec i celé věty. V noci, když bratranci snili o tom, jak zobají brouky a přebírají voňavé odpadky, Kamilovi se zdálo o dobrodružných výpravách a hrdinských činech. Dokonce snil o tom, že on sám je slavný spisovatel a píše legendy a poezii.

Prvního června se všichni malí špačkové seřadili k první hodině létání pod vedením učitele Peroutky. Kamil mezi nimi nebyl. „Kde je ten ulejšák?“ zlobil se učitel Peroutka. Ulejšák byl v knihovně.

A tak když ostatní špačící nacvičovali střemhlavý let, LOPINGY, VÝKRUTY a LÉTÁNÍ ve formách, Kamil měl zobák plný pohroužený v knihách. V duchu byl v oblacích a nechal se unášet fantazií. Bojoval s piráty, v jeskyni žil s pralidmi... Četl o sopkách a jak vzniká duha... Prohlížel si velryby, dinosaury... Zvláště dinosaury se Kamilovi líbili. Chtěl vědět, proč planety obíhají kolem Slunce, proč fouká vítr a jak je možné, že se z housenky stane motýl. Knihy ho přenesly na místa, kam by nikdo nemohl doletět. A srdíčko mu tlouklo vzrušením. Bratranci mu začali říkat Kamil – knihy svačil, zoban křupan a knihomol.

Z toho by vám rozhodně veselo nebylo. Kamil si rovnal rozčepýřená peříčka a tiše se trápil. „Kdyby jen věděli, jak výsměch bolí.“ Potom smutně odhopkal do knihovny...jedině tam se cítil šťastný. A Tak celé léto strávil v knihovně, četl si a snažil se zapamatovat si všechno, co se do jeho špaččí hlavičky vešlo...

...až se jednoho dne první list zbarvil dočervena a snesl se na zem. Podzimní fujavice se prohnala starou stodolou a shodila hnízda postavená přes léto. Byl čas vydat se na jih. Občas některý bratránek utrousil: „Kamile, měl by ses naučit létat. Za pár dní vyrážíme, a tys to ani nezkusil!“ „Ach ano, migrace, četl jsem o tom,“ zachmuřil se Kamil. „Kamile, že ty neumíš létat?“ zeptala se ho sestřička. A Kamil přiznal, že neumí.

A potom přišel ten den. Špačkové se seřadili a vyletěli vysoko. Zakroužili Kamilovi nad hlavou a chystali se odletět. Díval se za nimi a bylo mu smutno. Slza jako hrách se mu skutálela z oka. Zůstal sám. Kamil ťápkal zpátky do stodoly a skrz slzy neviděl. Proto si nevšiml, že bratři a sestřičky se pro něj vrátili. Omotali Kamila stuhami a provázky, které našli a posbírali po smetišti. Když byl Kamil pod křídélky bezpečně uvázaný, chytil konce stuh do zobáku, vznesli se... a Kamil s nimi! Byl dojatý a šťastný, i když se trošku styděl. A tak letěli a letěli mnoho dní.

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Kamil si konečně mohl prohlédnout řeky, lesy a města, o kterých četl celé léto. Nadšeně vykřikoval a bratrům, sestřím, bratřancům a sestřenicím co chvíli něco ukazoval. Ale špačci neměli ani pomyšlení, aby obdivovali krajinu. Vytrvale mávali křídly a letěli stále dál na jih.

Jednoho dne však od rána foukal zvlášť silný vítr. Oholil stromy, které se ohýbaly až k zemi. Udržet se ve vzduchu bylo pro špačky každým okamžikem těžší. Vzduch měl zvláštní vůni a Kamil poznal, co znamená...NEBEZPEČÍ! Kamilovi se vybavilo, co četl o klimatu, a zavolal na svou špaččí rodinu: „Blíží se HURIKÁN! Slyšíte, hurikán!“ Bratři a sestry, bratřanci a sestřenice se ptali: „Co je to hurikán?“ Kamil vysvětloval, jak svým zobáčkem svedl nejrychleji. „Musíme uhnout z cesty ničivé tropické bouři, co se obrovskou rychlostí žene k pobřeží a nezeslábne, dokud nenarazí na široký pruh pevniny! Pospěšme! Zachráníme se v jeskyni!“

Nikdo neměl tušení, před čím je Kamil tak rozčileně varuje. Ale uznali, že to zní přesvědčivě. Na přemýšlení nebyl čas. Hejno provedlo výkrut vpravo a ladným obloukem zamířilo do jeskyně. Udělali přesně, co jim Kamil poradil. Stihli to tak tak. Přihnala se větrná smršť a za ohlušujícího burácení ničila vše, co jí stálo v cestě. Copak to Kamil neřikal? Špačci se k sobě přitiskli a pozorovali tu poušť v němém úžasu.

Bouře se konečně přehnala. Ráno bylo zase dobře. Objevilo se sluníčko a špačci se vyhrnuli ven. Jediné peříčko se jim nepocuchalo. A to všechno díky Kamilovi. Všichni měli takovou radost, že na Kamilovu počest uspořádali velkolepou rodinnou oslavu. Podávaly se nadívané žížaly a křupavé hmyzí kuličky. Když se tak najedli, že už ani nemohli, zatancovali si a zazpívali píseň o tom, jak bylo hejno zachráněno. S Kamilem si připili pramenitou vodou, kterou mu přinesli v čepičce žaludu. Kamil byl tak šťastný a měl takovou radost, že začal hopsat a skákat a tančit a mával křídly...

A ještě mával křídly.

A ještě mával křídly.

A všichni ho povzbuzovali a volali: „Kamile, vždyť ty lítáš!“ A Kamil se vznášel a poletoval a zpíval: „Já lítám! Podívejte se, já lítám!“ A rázem byl nejšťastnějším špačkem na celém světě. A celé hejno se vzneslo s ním a letěli na jih. Všichni měli dobrou náladu a po cestě vtipkovali... A ze všech nejvíce zářil KAMIL.

Didaktický potenciál textu

Kamil neumí létat – Pohádka o špačkovi knihomolovi je útlá knížka určená dětem od 4 let. Na 30 stránkách se odehrává příběh špačka Kamila, který už jako malý objevil knihu a více než různé špaččí zábavy a létání ho baví číst si. Kamil pilně čte a převážně naučné knihy. Za pomoci svých znalostí zachrání rodinu špačků před hurikánem na cestě do teplých krajin.

Krátké části textu na jednotlivých stranách knihy jsou bohatě ilustrované a nabízejí možnosti ke společnému čtení rodičů a dětí doma nebo ve škole k předčítání a předvídání toho, jak může příběh pokračovat. Při práci s textem můžeme akcentovat různé jeho části, a to s ohledem na věk a zkušenosti dětí a cíle výukové lekce. Výrazným potenciálem textu je možnost skrze něj motivovat a utvářet (i za pomoci dalších aktivit) vztah ke knihám a ke čtení.

Samotný název knihy „Kamil neumí létat“ otevírá prostor k přemýšlení – Kdo je to Kamil? Proč neumí létat? Co se mu asi stalo, že nelétá? Brzy v úvodu se dozvídáme, že Kamil objevil knihu a naučil se číst písmena, slova a věty. Můžeme tak i my přemýšlet o tom, jak jsme se učili číst, kdo nám pomáhal, kdo nám četl první knížky a kdy jsme si přečetli první knihu sami a jaká kniha to byla. V další části se dozvídáme o tom, že Kamil stále četl, snil o dobrodružstvích i o tom, že bude slavný spisovatel. O čem asi sníme my? Jak naše sny a přání do budoucna utvářejí knížky – zážitky hrdinů z knížek, které jsme už přečetli?

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Kamil si stále četl, zatímco ostatní špačci se učili létat. Ilustrace k části textu, kde se učí špačci lopingy, výkruty a létání ve formacích – (jak těm pojmům rozumíme?) umožňuje pohybově s dětmi ztvárnit létání a také vyzkoušet si některá grafomotorická cvičení.

Kamil trávil mnoho času v knihovně. Co je to knihovna? Jakou máme zkušenost – už jsme si byli půjčit nějaké knihy sami, s rodiči nebo jsme zažili knihovnickou lekci? Můžeme se do knihovny s dětmi vypravit. Jaké knížky četl Kamil, jaké rádi čteme my? Můžeme si knížky přinést do školy, společně v nich listovat, povídat si o nich. Můžeme přemýšlet nad tím, které přinášejí zábavu, poučení, napětí? Pokud máme třídní knihovničky, můžeme třídní knihy obalovat, označovat knihy štítky podle žánrů nebo do nich vkládat doporučující vizitky od těch, kteří knihu již přečetli.

Kamil se nenaučil létat a ostatní se mu vysmívali. Říkali mu Kamil knihy svačil, zoban, křupan, knihomol. Jak vysvětlíme tato slova? Co znamená slovní spojení „knihy svačil“? Jak se asi Kamil cítil? Tuto část lze jistě využít k otevření průřezového tématu osobnostně sociální výchovy v oblasti sebepojetí a sebepoznání. Také informaci o tom, že Kamil přes výsměšky odhopkal do knihovny, kde se cítil šťastný, můžeme prozkoumávat ze dvou různých stran. První rovina: Kdy se cítíme být šťastni? Co rádi děláme? A s kým své štěstí sdílíme a co to štěstí vlastně je? Druhá rovina: Co Kamilovi knihy přinášely, že se při jejich čtení cítil šťastný? A máme my podobnou zkušenost? Při čtení jaké knihy jsem takovou zkušenost udělal naposledy? Tato část knihy může otevírat naše niterné pocity a zkušenosti. Umožňuje hovořit společně o našich vztazích a hodnotách a také o tom, jakou roli v našem životě mohou sehrát knihy a četba.

Přišel podzim. Špačci se chystají odletět, ale Kamil létat neumí. Co s ním bude? Chvilka nejistoty pro Kamila je vyvážená solidaritou špaččí rodiny. Jeho bratři jej omotají stuhami a nesou s sebou někam na jih. Jak poskytnout pomoc druhým a jak ji přijmout a jak se někdy obáváme o pomoc požádat, jsou témata, která v této části textu můžeme dále otevírat v oblasti mezilidských vztahů.

Blíží se nebezpečí. Kamil ho dokáže rozpoznat za pomoci znalostí, které má z knížek. Zachrání velkou špaččí rodinu v nedaleké jeskyni před hurikánem. Všichni mají velkou radost a také Kamil. Poskakuje radostí a poskakuje, mává křídélky, až najednou letí...

Jakou konkrétní radu nebo pomoc můžeme najít v knihách? Které informace získané z knížek – z jakých knížek – se nám někdy hodily, k čemu? Které knihy nám přinášejí poznání, poučení, které naopak zábavu, potěšení, dobrodružství, napětí? Tato část textu může uvozovat další rozhovory nad knihami. A ještě jedno téma se tady nabízí, znovu do oblasti OSV. Každý z nás je jedinečný tím, kým je a co dělá. Každý z nás může svým počínáním přispět celku. A přidaná hodnota textu? Každého z nás baví číst jiné knihy a společným sdílením se můžeme vzájemně inspirovat a četbou obohacovat.

Knížka o Kamilovi – špačkovi knihomolovi může zaujmout svým jednoduchým grafickým zpracováním i přehledným příběhem děti předškolního věku, malé školáky nečtenáře, ale také děti mladšího školního věku na 1. st. Záleží jen na výběru částí textu, které učitel pro výuku akcentuje a čtenářské aktivity, které v lekci zařadí. Potenciál textu se odvíjí od předčítání knížky a předvídání pokračování příběhu až k využití textu jako motivačního aspektu pro rozehrání různých aktivit dětí ve třídě, které mohou být spojené s přemýšlením o knihách, o četbě, o výběru knížek, o vlastních zkušenostech z četby, s hodnocením přečtených knížek. Tyto aktivity mohou také rozkrývat naše postoje a pocity spojené s vlastní četbou. Knížečka má jistě potenciál podpořit aktivity „dobré praxe“ pro rozvíjení roviny Vztahu ke čtení v oblasti čtenářství ve škole.

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Tabulka pro práci s knihami v první části lekce

JAKOU MÁŠ DNES KNIHU? Formát na šířku			
Ptej se ve třídě kamarádů, jakou knihu si dnes přinesli, o čem je jejich kniha. Zapiš název knihy, autora a kdo ji přinesl do odpovídajícího políčka. Můžeš zjistit i další podrobnosti – kdo spolužákovi knížku četl, proč se mu líbí, proč by sis ji měl přečíst ty sám?			
Příběh o dětech	Příběh o zvířatech	Knížka básniček	Čtení na dobrou noc
Knížka se spoustou obrázků	Knížka o cestování	Knihy o pokusech a objevech	Detektivní příběh
Knížka plná legrace	Encyklopedie nebo naučná knížka (jaká, o čem?)	Jiná knížka? O čem, jaká?	Jiná knížka? O čem, jaká?

Pracovní list pro čtení a samostatnou práci ve druhé části lekce

Kamil – špaček knihomol – pracovní list

1) Přečti si pokračování příběhu o Kamilovi...

...až se jednoho dne první list zbarvil dočervena a snesl se na zem. Podzimní fujavice se prohnala starou stodolou a shodila hnízda postavená přes léto. Byl čas vydat se na jih. Občas některý bratránek utrousil: „Kamile, měl by ses naučit létat. Za pár dní vyrážíme, a tys to ani nezkusil!“ „Ach ano, migrace, četl jsem o tom,“ zachmuřil se Kamil. „Kamile, že ty neumíš létat?“ zeptala se ho sestřička. A Kamil přiznal, že neumí.

A potom přišel ten den. Špačkové se seřadili a vyletěli vysoko. Zakroužili Kamilovi nad hlavou a chystali se odletět. Díval se za nimi a bylo mu smutno. Slza jako hrách se mu skutálela z oka. Zůstal sám. Kamil ťapkal zpátky do stodoly a skrz slzy neviděl. Proto si nevšiml, že bratři a sestřičky se pro něj vrátili. Omotali Kamila stuhami a provázky, které našli a posbírali po smetišti. Když byl Kamil pod křídélky bezpečně uvázaný, chytil konce stuh do zobáku, vznesli se... a Kamil s nimi! Byl dojatý a šťastný, i když se trošku styděl. A tak letěli a letěli mnoho dní.

Kamil si konečně mohl prohlédnout řeky, lesy a města, o kterých četl celé léto. Nadšeně vykřikoval a bratrům, sestřím, bratřancům a sestřenicím co chvíli něco ukazoval. Ale špačáci neměli ani pomyslení, aby obdivovali krajinu. Vytrvale mávali křídly a letěli stále dál na jih.

Jednoho dne však od rána foukal zvlášť silný vítr. Oholil stromy, které se ohýbaly až k zemi. Udržet se ve vzduchu bylo pro špačky každým okamžikem těžší. Vzduch měl zvláštní vůni a Kamil poznal, co znamená...NEBEZPEČÍ!

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

2) Pokus se odpovědět na otázky v tabulce.

Jaké nebezpečí rozpoznal Kamil?	Setkal ses v jiné knize s nebezpečnou situací, kterou musel hrdina řešit?
Jak asi pomohl svým kamarádům?	Ve které knize? Co hrdina udělal?
Jak věděl, jak se má zachovat?	Co si o tom myslíš?

3) Dočtěme si příběh společně.

Kamilovi se vybavilo, co četl o klimatu, a zavolal na svou špaččí rodinu: „Blíží se HURIKÁN! Slyšíte hurikán!“ Bratři a sestry, bratřanci a sestřenice se ptali: „Co je to hurikán?“ Kamil vysvětloval, jak svým zobáčkem svedl nejrychleji. „Musíme uhnout z cesty ničivé tropické bouři, co se obrovskou rychlostí žene k pobřeží a nezeslábne, dokud nenarazí na široký pruh pevniny! Pospěšme! Zachráníme se v jeskyni!“

Nikdo neměl tušení, před čím je Kamil tak rozčileně varuje. Ale uznali, že to zní přesvědčivě. Na přemýšlení nebyl čas. Hejno provedlo výkrut vpravo a ladným obloukem zamířilo do jeskyně. Udělali přesně, co jim Kamil poradil. Stihli to tak tak. Přihnila se větrná smršť a za ohlušujícího burácení ničila vše, co jí stálo v cestě. Copak to Kamil neříkal? Špačci se k sobě přitiskli a pozorovali tu spoušť v němém úžasu.

Bouře se konečně přehnala. Ráno bylo zase dobře. Objevilo se sluníčko a špačci se vyhrnuli ven. Jediné peříčko se jim nepocuchalo. A to všechno díky Kamilovi. Všichni měli takovou radost, že na Kamilovu počest uspořádali velkolepou rodinnou oslavu. Podávaly se nadívané žížaly a křupavé hmyzí kuličky. Když se tak najedli, že už ani nemohli, zatancovali si a zazpívali píseň o tom, jak bylo hejno zachráněno. S Kamilem si připili pramenitou vodou, kterou mu přinesli v čepičce žaludu. Kamil byl tak šťastný a měl takovou radost, že začal hopsat a skákat a tančit a mával křídly...

A ještě mával křídly. A ještě mával křídly.

A všichni ho povzbuzovali a volali: „Kamile, vždyť ty lítáš!“ A Kamil se vznášel a poletoval a zpíval: „Já lítám! Podívejte se, já lítám!“ A rázem byl nejšťastnějším špačkem na celém světě. A celé hejno se vzneslo s ním a letěli na jih. Všichni měli dobrou náladu a po cestě vtípkovali... A ze všech nejvíce zářil KAMIL.

4) Pětílístek na téma **KNÍŽKA**